
TOPLANTI & GEZİ

Miryokefalon Savaşı'nın 839. Yıldönümü (11-13 Eylül 2015)

FATİH ERKOÇOĞLU*

2011 yılında kendisini Hamideli tarihi ve coğrafyasını araştırmaya vakfetmiş olan Ramazan Topraklı'nın daveti üzerine ilk defa Miryokefalon Savaşı Kutlamaları için daha önce hiç gitmediğim Hamideli coğrafyasının (Isparta ve birçok ilçesini) birçok yerini gezme imkanı bulmuş, özellikle de Ramazan Topraklı'nın bu savaşın Gelendost ilçesine yakın bir yerde olabileceğine dair tezini bu gezi ortamında duymuş, uzmanlık alanım içerisinde bulunmayan bu konular hakkında o gün sadece dinlemeyi tercih etmiştim. Benim için çok verimli geçen bu gezide tabii olarak sahasının uzmanı birçok hocamız da fikirlerini beyan etmiş, Ramazan Topraklı da kendi tezini savunmuştu.

Unutanlara hatırlatma babında bu tezi kısaca burada zikretmek gerekir. Bu tezde yeryüzü şekillerindeki değişimin, tarihi mekanlara etki ettiği üzerinde durularak, Hamideli coğrafyasında arada bir nehir bağlantısının varlığı ile iki ayrı gölün olduğu, bu bağlantı yerinde de bir köprüünün varlığına dikkat çekilmektedir. Zaman içerisinde suyun yükselmesi ile -ki depremler nedeniyle bazı kaynak ve su yolları kapanabildiği gibi yeni su yolları da açılabilir- bu iki gölün birleşerek tek göle dönüştüğü ve aradaki bağlantı köprüsünün suların altında kaldığı belirtilmektedir.¹ Ayrıca köprüünün de yer aldığı bu güzergahın sadece Miryokefalon Savaşı için değil, aynı zamanda geçiş yolu olması hasebiyle başka orduların da geçiş güzergahında bulunduğu ifade edilmektedir.

* Doç. Dr. | Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Tarih Bölümü

¹ Günümüzde Dicle nehrinde yapılacak olan ve Hasankeyf'i su altında bırakacak İhsu barajı aslında buna güzel bir örnek teşkil etmektedir.

Hamideli coğrafyasına yönelik ikinci gezimiz ise 14, 15 Eylöl 2013 tarihlerinde gerçekleştirildi. Bu geziye katılmadan önce Ramazan Topraklı'nın tespit ettiği bazı metinlerin okunmasında kendisine yardımcı olmaya çalışmıştım. Ramazan Bey'in ısrarları üzerine -bilenler bilir- ilk sayımızda *Hamideli Coğrafyası ve Battâl Gâzi'nin Hayatı Üzerine Bazı Notlar* başlıklı bir yazıyı kaleme aldım.²

Burada Battâl Gâzi'nin Hamideli coğrafyası yakınlarında Bizanslılarla girdiği savaşta hayatını kaybettiğini belirtmiş, tarihi ve coğrafyacı İbn Sa'id el-Mağribi (ö. 685/1286)³ ve dönemin değerli yazarlarından birisi olan Ebü'l-Fidâ'nın (ö. 732/1331-32)⁴ eserlerinde zikredilen özelliklerle Hamidoğullarının tarihi coğrafyasına dair önemli olduğunu düşünöğümüz bazı metinlerin çevirisini de yapmıştık.

Ramazan Topraklı tarafından 11-13 Eylöl 2015 tarihleri arasında Hamideli coğrafyasına yeni bir inceleme ve araştırma gezisi daha düzenlendi. İşlerimin yoğunluğu nedeniyle 2014 yılındaki geziye katılamamıştım. Ramazan Bey ödevine iyi çalışmış ve tam altı ay öncesinden bu günler için rezervini koymuştu. Hazırladığı programda Miryokefalon Savaşı'nın 839. Yıldönümü münasebetiyle bir gezi ile bir dizi toplantı planlamıştı.

11 Eylöl 2015 sabahı Gazi Üniversitesi kampüsü önünden iki otobüsle yola çıkıldı. Bundan tam iki sene önce de yaptığımız gibi Miryokefalon Savaş meydanında ok uçurma faaliyeti yapacaktık. Altınyay Okçuluk Derneği'nden arkadaşlarımız ile İstanbul Talimhane'den Türk okuluğuna büyük hizmetleri olan Adnan Mehel Bey ve arkadaşları gelecekti. Otobüsümüzde -her ne kadar daha önce epostalarımıza etkinlik programı atılmış ise de- matbu halde davetiye, program akışı ve Ramazan Topraklı tarafından hazırlanan "Tarihin Döğümlendiği Miryokefalon Yenice Sivrisi Gezi Rehberi" kitapıklarımız koltuklarımıza yerleştirilmişti.

² "Hamideli Tarihi Coğrafyası ve Battâl Gâzi'nin Hayatına Dair Bazı Notlar", *İlahiyat Araştırmaları Dergisi*, (Haziran 2014), 1, s. 65-81.

³ İbn Sa'id el-Mağribi'nin hayatı ve eserleri hakkında geniş bilgi için bkz. Recep Uslu, "İbn Sa'id el-Mağribi", *DİA*, İstanbul 1999, XX, 302-305.

⁴ Hayatı ve eserleri hakkında geniş bilgi için bkz. Günaltay, 204-218. Abdülkerim Özaydın, "Ebü'l-Fidâ", *DİA*, İstanbul 1994, X, 320, 321.

Sivrihisar'da yapılan kahvaltı sonrasında yolumuza devam ettik. İlk durak yerimiz ise İslâm kaynaklarından çevirilerimiz doğrultusunda Ramazan Bey'in -eski adı Genelî yeni adı Çayır Yazı köyünün eski yerleşim yerinde- tespit ettiği Battâl Gâzi'ye nispet edilen türbenin ziyareti idi. Otobüslerle gidebildiğimiz yere kadar gittik, daha sonra araçlarımızdan inerek bir miktar yürüyüş sonrasında hafif yükseltide (höyük) eski köy yerinde yer alan etrafı duvarla çevrili, üstü çatı ile örtülmüş uzun ve tek katlı yapının içerisine girdik. Yapının son yıllarda yapıldığı açıktı. Etrafı daha derli toplu idi. Duvarın varlığı, etraftaki halkın mezarra önem verdikleri ve koruduklarını gösteriyordu. Dışarıya gibi içerisi de sıvayla kapatılmış olan yapıda yer alan mezar, daha yeni vefat etmiş bir kişinin mezarı gibi görünüyordu. Mezar taşları basitti, çevrede orjinal olabilecek herhangi bir malzeme yoktu. Sade ve basit mezar taşında "Allâh dostlarından Hüseyin Efendi Türbesi, Ruhuna Fatiha" yazılı idi. Mezarın üstüne seccadeler örtülmüş idi. Türbenin bulunduğu yer, yukarıda belirttiğimiz üzere civar bölgeye göre hafif yükseltide bulunuyordu. Hemen altında suyun varlığı, bu toprakların oldukça verimli olduğunu gösteriyordu.

122/740 yılında askerleriyle birlikte Rûm topraklarında şehit olan Battâl Gazi'nin hayat hikayesine dair bilgileri bir önceki sayımızda detaylı olarak ele almıştık. Onun komutanlarından olan Mâlik b. Şebîb'in kabrinin ise bugünkü Şuhut'un 9 km. güneyindeki Anayurt köyünde yer alması, bu türbenin muhtelif restorasyonlar ile günümüze kadar gelmesi ve halen ziyarete açık olması gibi hususlar meşhur komutan Battâl Gazi'nin de kabrinin buraya yakın olabileceğini düşündürmüştü ve Ramazan Topraklı Bey'in gayretleri ile halen çevre tarafından bilinen yukarıdaki türbenin olabileceği tespitinde bulunulmuştur.





Battâl Gazî'nin Türbesi (Geneli-Çayır Yazı Köyü) (F. Erkoçoğlu Arşivi)

Bu toprakları bizlere açan, bu uğurda Allâh yolunda şehâdet şerbetini içen bu meşhur komutan Battâl Gazî ve silah arkadaşlarının ruhlarına dualarımızı okuduktan sonra ikinci durağımız olan ve buraya yakın bir yerde ki -takriben 300 metre mesafede- Pınarbaşı denilen mevkide halkın Köreke Dağı dediği dağın hemen önündeki kabristanda Selçuklu şehzadesi Siyâvuş'un kabrini ziyaret ettik. Siyâvuş, Moğol istilası döneminde Anadolu'da düzen ve istikrarı bozulan Selçuklu devleti topraklarında bulunan Türkmen beylerinin Moğollara karşı direnişleri esnasında ortaya çıkan bir şahsiyettir. Türkmen beylerinden birisi olan Karamanoğlu Mehmet Bey'in, mücadelesini meşru bir zeminde yürütebilmek için II. İzzeddin Keykavus'un (1246-1249) oğlu olduğunu ileri sürdüğü Alaeddin Siyâvuş'u (Cimri) yanına getirterek törenle Anadolu Selçuklu

sultanı ilan etmiş, daha sonra beraberinde Menteşeoğlu ve Eşrefoğlu kuvvetleri ve kalabalık bir Türkmen taifesiyle birlikte harekete geçerek, Konya üzerine yürümüş ve şehrin Siyâvuş'a teslim edilmesini talep etti. Bu isteği reddedilince de Mehmed Bey, gerçekleştirdiği bir saldırı ile şehri ele geçirdi (9 Zilhicce 675/15 Mayıs 1277). Siyâvuş'u törenle Selçuklu tahtına oturtan Mehmed Bey'in kendisi de vezirlik görevini üstlendi. Selçuklu devlet adamları Siyâvuş'u sultan olarak tanımak zorunda kaldılar, ayrıca onun adına nevbet vuruldu, hutbe okutulup para dahi bastırıldı. Siyâvuş ve Mehmed Bey bir yıl içerisinde kazandıkları başarılarla hakimiyetlerini Ankara'dan Ege kıyılarına kadar yaydılar, fakat daha sonra üst üste Moğol-Selçuklu orduları karşısında yenilgiye uğratıldılar ve yakalanarak öldürüldüler (17 Muharrem 678/30 Mayıs 1279).⁵



Siyâvuş'un Kabri'nin Yer Aldığı Kabristan (F. Erkoçoğlu Arşivi)

Ramazan Bey, 11 Eylül 2015 Cuma günü için yoğun bir program hazırlamıştı. Vakit kaybetmeden yola devam ettik. Şuhud'a bağlı Karacaören köyünde Cuma namazı eda kıldık. Bu arada caminin bahçesinde köylülerle sohbet ettik, şehitler için ikram edilen lokum ve bisküviler yedik. Köyde bulunan üzerindeki yazılardan muhtemelen Roma döneminde ait olduğunu sandığımız bir mil taşının fotoğrafını çektik. Köyde kurulan pazardan hocalarımızın aldıkları ve ikram ettikleri erik, elma gibi muhtelif meyveleri afiyetle yedik.

⁵ Geniş bilgi için bkz. Osman Turan, *Selçuklular Zamanında Türkiye*, İstanbul 2010, s. 575-587.



Isparta Toprakları (F. Erkoçoğlu Arşivi)

Artık Isparta il sınırları içerisindeydik. Daha önce de gelmiş olduğumuz gölün su kaynaklarından olan bir mevkide Mimar Sinan ve Beykent Üniversitesi Tarih Bölümü hocalarından Yrd. Doç. Dr. Muzaffer Ürekli ve Prof. Dr. Fatma Ürekli'nin ikramları olan ayranları içtik. Eğirdir Gölü'nün kaynaklarından olan Kayaagzı pınarlarında bu yerde suyun en berrak halini gördükten sonra yolumuza Eğirdir Gölü boyunca devam ettik.



Kayaagzı Pınarları (F. Erkoçoğlu Arşivi)

Güzergahımız şimdi 2015 yılında kaybettiğimiz 9. Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel'in doğduğu yer olan İslamköy'dü. Demirel Külliyesi'nin yakınında otobüsten indikten sonra, İslamköy'ün sokaklarından

geçerek Süleyman Demirel Vakfı'nın ikramı olan yemekleri yedik.



İslamköy (F. Erkoçoğlu Arşivi)

Ardından Süleyman Demirel'in doğduğu baba evinin hemen yanında oluşturulan Demirel Külliyesi'ni ziyaret ettik. Külliye, camii, ana müze binası, kütüphane, lojman ve depo binalarından oluşuyordu. Külliye içerisindeki 2010 yılında açılan Süleyman Demirel Demokrasi ve Kalkınma Müzesi ise Demirel'in görevde bulunduğu süre zarfında yapmış olduğu icraatların görsel olarak aktarıldığı ve kendisine takdim edilen bir kısım hediyelerin teşhir edildiği gayet güzel düzenlenmiş, geniş bir alan üzerinde Türk-İslâm tarzında ve muhtelif motiflerinin yer aldığı, kubbeli bir yapı olarak inşa edilmiştir. Büyük kubbenin altında yer alan salonda müze hakkında bir bilgi takdim edildi, ayrıca müze hakkında ve Demirel'in icraatlarının anlatıldığı muhtelif broşürler verildi. Bu külliyenin hemen yanında, kerpiç yapısını halen muhafaza eden Demirel Müze Evi bulunuyordu. Vaktimiz yeterli olmadığı için içerisine girme imkanı bulamadık.



Süleyman Demirel Kalkınma Müzesi (F. Erkoçoğlu Arşivi)



S. Demirel Demokrasi ve Kalkınma Müzesi ve Mezarı (F. Erkoçoğlu Arşivi)

Demirel Külliyesi'nden sonra Atabey ilçesinde bulunan I. Alaeddin Keykubâd zamanının ünlü komutanlarından Mübârizeddin Ertokuş'un 621/1224 yılında yaptırdığı medreseyi ziyaret ettik. Kapalı Tıp Medrese türüne giren bu medrese, dış ve iç avlu ile türbe ve medrese odalarından oluşmaktadır. Yapının taşlarının Agra, Seleukeia Sidera harabelerinden getirildiği nakledilmektedir. Ayrıca medresenin taş mihrabının Anadolu Selçuklu eserlerinin nadir örneklerinden olduğu ifade edilmektedir. Medresenin girişinde ünlü komutanın temsili heykeli sizi karşılamaktadır. Portalin önünde Selçuklulardan kaldığı anlaşılan iki adet sanduka da bulunmaktadır.



Ertokuş Medresesi Dış, İç Mekan ve Sandukası (F. Erkoçoğlu Arşivi)

Ertokuş'un ruhuna fatihaları gönderdikten sonra medrese ile aynı avluda bulunan bir diğer yapı olan ve Atabey Müftülüğüne bağlı 1657 tarihli Feyzullah Paşa Camii'ne girdik. Üçgen alınlıklı ve ahşap son cemaat yeri ile hoş bir görüntü veren bu yapıda ikindi namazlarını eda ettikten sonra 9. Cumhurbaşkanı'mızın, hakim bir tepe üzerinde yer alan kabrini ziyaret ettik. Ardından yarım saatlik bir yolculuk sonrasında Eğirdir'e vardık. Liman kısmında bir çay bahçesinde yarım saatlik bir çay molası esnasında, hızlı bir şekilde ben kale surlarının olduğu kısmı ve Devran Dede'nin türbesini fotoğrafladım. Akşam yemeğimizi Eğirdir SDÜ Uygulama Otel'i (Mavi Göl Otel)'de aldık. Yemek sonrasında programımız saat gibi işlemeye devam ediyordu.



Feyzullah Paşa Camii ve Eğirdir Kalesi (F. Erkoçoğlu Arşivi)

Otelin salon girişinde Devlet Arşivleri'nden getirilen Eğirdir ile ilgili muhtelif levhaların sergisi açıldı. Tarih Kurumu Başkanı Prof. Dr. Refik Turan'ın başkanlığında *Bilinmeyen Eğirdir Tarihi* başlıklı oturumda sırasıyla Prof. Dr. Muhiddin Görmüş'ün "Eğirdir Gölü", Doç. Dr. M. Ali Çakmak'ın "Selçuklular Dönemi Eğirdir Tarihi", Prof. Dr. Mustafa Daş'ın "Eğirdir Tarihi", Prof. Dr. Tuncer Baykara'nın "Bir Türk Şehri: Eğirdir" başlıklı tebliğlerini dinledik.



12 Eylül 2015 Cumartesi günü programımıza sıkı bir kahvaltı sonrasında başladık. Grubumuzun büyük olması nedeniyle Uygulama Otelı yeterli olmamış, Eğirdir içinde başka bir otel daha ayarlanmıştı. Okçu arkadaşlarımızın büyük kısmı ile biz Altıngöl Otel'de kaldık.



Eğirdir Gölü ve Ertokuş Kervansarayı (F. Erkoçoğlu Arşivi)

Programımız yine yoğundu. Gelendos'ta giderken Eğirdir Gölü sahilinde ünlü komutan Mübarizeddin Ertokuş'un Kervansaray'ını öncelikli olarak ziyaret ettik. Sahile yakın bir mevkiye kalan bu yapıya, elma bahçelerinin arasındaki yoldan yürüyerek indik. Daha önce de bu yapıyı ziyaret etmiştik. Yapının bir miktar daha derli toplu hale geldiği anlaşılıyordu. Damına çıkarak oradan hem Eğirdir Gölü'nün hem de yapının muhtelif yerlerinin fotoğraflarını çektik.

İkinci durağımız ise iki sene önce ıslıklı oklar attığımız (çavuş okları) Miryokefalon Savaşı'nın cereyan ettiği kabul edilen mekandı. Ramazan Bey'in savaş hakkındaki kısa mütalaarı sonrasında daha öncekinden daha kalabalık olarak oklarımızı hazırladık ve birbirlerinin peşi sıra oklarımızı şehitlerimiz anısına "Yâ Hâk" nidaları ile ovaya gönderdik. Diğer taraftan oradaki katılımcılara da klasik Türk yayları ile ok atmaları temin edildi. Böylece Geleneksel Türk Okçuluğu adına hoş bir

faaliyete daha imza atılmış oldu. Ok uçurtma sonrasında ağaçların arasında, savaş alanında Gelendost Belediye'sinin ikramı olan gözleme, ayran, üzüm ve çayları yedik ve içtik.



Miryokefalon Savaş Alanı (F. Erkoçoğlu Arşivi)

Yeme içme faslı sonrasında buradan hareketle Yalvaç'a gidildi. Burada ilk olarak Yalvaç Müzesi ziyaret edildi. Hızlı bir şekilde müzeyi gezdik ve müzede yer alan bütün objeleri fotoğrafladık. Eski çağlardan, Hıristiyanlık dönemlerinden günümüze kadar birçok materyalin yer aldığı müzenin avlusunda da çok sayıda lahitin bulunduğunu da belirtmemiz gerekir. Kısa müze gezisi sonrasında ise, şehrin hemen dışında yer alan Pisidia (Antiokheia) Antik Kenti'ne (Antakya Öreni) vardık. Burada arkeolojik kazı faaliyetini sürdüren arkeolog hocanın rehberliğinde antik kent içerisinde takriben bir buçuk saate yakın bir gezi yaptık. Böylece arkeolog hocanın uzmanlık alanı olması hasebiyle ilginç diyaloglarla güzel bir tur gerçekleştirmiş olduk.





Yalvaç Müzesi ve Pisidia (Antiocheia) Antik Kenti (F. Erkoçoğlu Arşivi)

Akşam yemeğinin ardından Prof. Dr. Mustafa Kahramanyol'ın başkanlığındaki oturumda sırasıyla Prof. Dr. M. Akif Erdoğru'dan "Osmanlı Dönemi Yalvaç Tarihi", Doç. Dr. Erkan Göksu'dan "Okla Yükselen Millet" ve son olarak Doç. Dr. Cevdet Yakupoğlu'ndan Selçuklu Dönemi Yalvaç Tarihi" konuşmalarını dinledik. Hararetli soru-cevap kısmı sonrasında bu akşam ki programız da nihayet ermişti. Ertesi gün yani 13



Eylül 2015 Pazar günü sıkı bir kahvaltı sonrasında ilk olarak Dedeçam ve Madenli mevkilerine gidildi. Orada kurulan pazardan alış veriş yapıldıktan sonra Gelendost'a gelindi. Burada ilçenin merkezinde yer alan parkın içerisinde

yeniden hazırlıklarımıza başladık. Zira önce Mehteran Takımı'nın bir gösterisi vardı. Onlar sanatlarını icra ettikten sonra Miryokefalon Zaferi Kutlamaları adı altında Gelendost Belediye Başkanı Mehmet Sezgin'in konuşmasının ardından sırasıyla günün mana ve önemine dair Yüksek Mühendis



Ramazan Topraklı, Türk Tarih Kurumu Başkanı Prof. Dr. Refik Turan, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurum Başkanı Prof. Dr. Derya Örs, YÖK Yürütme Kurul Üyesi Prof. Dr. Durmuş Günay ve Isparta valisi Vahdettin Özkan'ın konuşmalarını dinledik.



İkonuşmalar sonrasında benim de üyesi bulunduğum Altınyay Okçuluk Derneği ile İstanbul Talimhane Okçuluk ekibi birlikte şehrin meydanına küçük bir gösteri tertip ettik. Adnan Mehel Bey'in akıcı üslubu ile tiyatral ortamda sunulan gösteri sonrasında hatıra fotoğrafları çekildik. Programa katılanlara Altınyay Okçuluk Derneği üyesi Davut Çakır'ın yaptığı ebru işlemeli oklar hediye edildi. Program sonrasında Gelendost Belediyesi'nin ikramını ve ayrıca takdim edilen elmaları aldıktan sonra Akşehir üzerinden Ankara'ya doğru yola koyulduk.

Tanıdığım günden beri kendisini Isparta şehrinin tarihine ve güzelliklerinin tanıtımına vakfeden Yüksek Mühendis Ramazan Topraklı'nın rehberliğinde yatığımız bu araştırma ve inceleme gezisinin, daha önceki-ler gibi yine oldukça başarılı olduğunu burada belirtmeden geçemeye-

đim. Zira her defasında yeni yerlerin görölmesi, yeni konuların tartışılması ve aynı zamanda değişik üniversite hocalarıyla gezi esnasında tanışma ve görüşme imkanının bulunması açısından benim için çok verimli geçtiğini söyleyebilirim. Diğer taraftan burada gerçekleştirdiğimiz Geleneksel Türk Okçuluğu ile ilgili gösterilerle, bu spora ilginin her geçen gün arttığını fark etmekteyiz. Bu etkinlikler ile birçok üniversite rektörü ve hocasının Geleneksel Türk Okçuluğu'nun kendi üniversitelerinde de başlatılmasına yönelik bizden talep ve ricalarının olduğunu büyük bir memnuniyetle ifade etmek isterim.